Handläggare
Demokrati- och utvecklingsstaben

Giltig från
2026-10-15

Dokumentnummer
RS-LED26-1107-5

Dokumentnivå
Huvuddokument

Beslutad av
Regionstyrelsen den 16 juni 2026, 176/26

Tillämpningsanvisningar för bestämmelser om omställningsstöd och pension för förtroendevalda (OPF-KR 26)

Innehållsförteckning

1. Allmänt 2
1.1. Definitioner 2
1.2. Vilka förmåner har en förtroendevald rätt till 2
1.3. Pensionsmyndighet 3
1.4. Ansökan om förmåner 3
1.5. Uppgiftsskyldighet 3
1.6. Omfattning 3
2. Information 4
3. Omställningsstöd 4
3.1. Aktiva omställningsinsatser 4
3.2. Ekonomiskt omställningsstöd 6
3.3 Förlängt ekonomiskt omställningsstöd 7
3.4 Information 8
3.5 Beslut om omställningsstöd 8
4. Pensionsbestämmelse OPF-KR 26 9
4.1 Avgiftsbestämd ålderspension 9
4.2 Efterlevandeskydd 10
4.3 Sjukpension 10
4.4 Familjeskydd 11

Handläggare
Demokrati- och utvecklingsstaben

Giltig från
2026-10-15

Dokumentnummer
RS-LED26-1107-5

Dokumentnivå
Huvuddokument

Beslutad av
Regionstyrelsen den 16 juni 2026, 176/26

1. Allmänt

Anvisningarnas syfte är att precisera och underlätta tillämpningen av Bestämmelser om omställningsstöd och pension för förtroendevalda (OPF-KR 26). Anvisningarna innehåller även en sammanfattning av förmåner och villkor.

OPF-KR 26 består av tre delar:

- **Omställningsstöd**
  - Aktiva omställningsinsatser
  - Ekonomiskt omställningsstöd
  - Förlängt ekonomiskt omställningsstöd
- **Pensionsbestämmelser**
  - Avgiftsbestämd ålderspension
  - Efterlevandeskydd
  - Sjukpension
  - Familjeskydd
- **Familjeskydd**
  - Familjeskydd till efterlevande vuxen
  - Familjeskydd till efterlevande barn

1.1. Definitioner

Med fritidspolitiker avses förtroendevald vars uppdrag omfattar mindre än 40 % av heltid.
Med hel-, deltidspolitiker avses förtroendevald vars uppdrag är på 40 % och mer.

Varje ny mandatperiod betraktas som ett nytt tillträde av uppdrag.

1.2. Vilka förmåner har en förtroendevald rätt till

Förtroendevald med sammanlagda uppdrag på minst 40 %

- Omfattas av samtliga förmåner.

Fritidspolitiker - med sammanlagda uppdrag under 40 %

- Omfattas av avgiftsbestämd ålderspension och efterlevandeskydd.

1.3. Pensionsmyndighet

Regionstyrelsen är pensionsmyndighet och har till uppgift att tolka och tillämpa OPF-KR 26:s regler inom ramen för dessa tillämpningsanvisningar.

Vid beslut om pensioner och omställningsstöd ska pensionsmyndigheten göra en skälighetsbedömning och vid behov göra erforderliga justeringar.

1.4. Ansökan om förmåner

Ansökan om förmåner enligt OPF-KR 26 görs hos Region Sörmlands pensionsmyndighet på det sätt som den bestämmer. Ansökan ska vara skriftlig.

1.5. Uppgiftsskyldighet

Den förtroendevalde är skyldig att lämna de uppgifter Region Sörmland begär och som behövs för att kunna bedöma rätten till samt beräkna förmåner.
Utebliven uppgift enligt regionens anvisningar medför att utbetalning inte sker eller att pågående utbetalning stoppas.

1.6. Omfattning

OPF-KR 26 gäller endast för förtroendevalda som avses i 4 kap 1 § kommunallagen som fullgör uppdrag i Region Sörmland. Bestämmelserna är inte tillämpliga på personer som regionen utser till att fullgöra uppdrag hos andra juridiska personer, som t ex bolag eller samverkansorgan.

1.6.1 Förtroendevald som innehaft uppdrag hos annan huvudman

Vid beslut om vilket regelverk som är tillämpligt för respektive förtroendevald bortses från nuvarande eller tidigare uppdrag hos andra huvudmän än Region Sörmland.

1.6.2 Förtroendevald som omfattats av PBF i tidigare uppdrag

En förtroendevald som i tidigare uppdrag i Region Sörmland omfattats av PBF och övergår till att vara fritidspolitiker utan att ha rätt till egenpension enligt PBF:s bestämmelser, omfattas inte av OPF-KR 26 i sitt nya uppdrag. En sådan förtroendevald fortsätter i stället sitt intjänande enligt PBF om den på nytt återkommer i uppdrag som hel- eller deltidspolitiker.

Handläggare
Demokrati- och utvecklingsstaben

Giltig från
2026-10-15

Dokumentnummer
RS-LED26-1107-5

Dokumentnivå
Huvuddokument

Beslutad av
Regionstyrelsen den 16 juni 2026, 176/26

2. Information

I samband med hel- eller deltidspolitikers avgång från sitt uppdrag, lämnas särskild information om rutiner för ansökan om pensions- och omställningsförmåner.

Minst en gång per mandatperiod arrangeras ett informationsmöte för regionens förtroendevalda.

3. Omställningsstöd

Aktiva omställningsinsatser och ekonomiskt omställningsstöd kan komma ifråga för hel- och deltidspolitiker som omfattas av OPF-KR 26. Omställningsbestämmelserna syftar till att det ekonomiska omställningsstödet ska kunna kombineras med aktiva omställningsinsatser.

3.1. Aktiva omställningsinsatser

Rätt till aktiva omställningsinsatser har den som vid avgången:

- Innehar uppdrag på sammanlagt minst 40 %
- Har minst fyra års sammanhängande uppdragstid som hel- eller deltidspolitiker
- Inte uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder när han eller hon lämnar sitt (sina) uppdrag

3.1.1 Riktlinjer för aktiva omställningsinsatser

Förtroendevalda ska erbjudas möjlighet till aktiv omställningsinsats på liknande sätt och i liknande omfattning som gäller för anställda i Region Sörmland. Regionen anvisar utförare för de aktiva omställningsinsatserna.

Insatserna kan som längst pågå tolv månader efter avgången från uppdraget.

3.1.2 Ansökan

Den förtroendevalde ska ansöka om aktiv omställningsinsats senast sex månader efter avgången från uppdraget. Den förtroendevalde anger själv, i den mån det är möjligt, vilken typ av aktiv omställningsinsats som önskas och uppskattad kostnad för denna.

3.1.3 Beslut

Pensionsmyndigheten fattar beslut i varje enskilt fall.

3.1.4 Uppgiftsskyldighet

Den som beviljats aktiva omställningsinsatser ska kunna styrka sitt deltagande på det sätt som regionen fastställer.

3.2. Ekonomiskt omställningsstöd

Rätt till ekonomiskt omställningsstöd har den som vid avgången:

- Innehar uppdrag på sammanlagt minst 40 %
- Har minst ett års sammanhängande uppdragstid som hel- eller deltidspolitiker
- Inte uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.
- Den förtroendevalde har rätt till tre månaders ekonomiskt omställningsstöd per fullgjort år i uppdraget. Ekonomiskt omställningsstöd kan som längst betalas ut tom kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

Ekonomiskt omställningsstöd beräknas och utbetalas av Region Sörmland.

3.2.1 Starttidpunkt för ekonomiskt omställningsstöd

Den tidsperiod som den förtroendevalde har rätt till ekonomiskt omställningsstöd börjar löpa dagen efter avgången från det uppdrag som gett rätt till förmånen. Uttaget går inte att senarelägga till annat datum.

3.2.2 Egen aktivitet i syfte att hitta annan försörjning

Egen aktivitet i syfte att hitta annan försörjning krävs från första dagen med ekonomiskt omställningsstöd.

För att ha rätt till ekonomiskt omställningsstöd krävs att den förtroendevalde:

- Är inskriven på arbetsförmedlingen, eller
- Bedriver studier som berättigar till ledighet enligt studieledighetslagen, eller
- Har ett nytt arbete

Den egna aktiviteten ska intygas av den förtroendevalde i samband med ansökan om ekonomiskt omställningsstöd.

Pensionsmyndigheten kan besluta om återbetalning av hela eller delar av omställningsstödet om den förtroendevalde inte inkommer med underlag som styrker egen aktivitet.

3.2.3 Samordning med förvärvsinkomst

Ekonomiskt omställningsstöd ska samordnas med förvärvsinkomst, dock undantas ett prisbasbelopp före samordning.

För förtroendevald som tillträtt från och med valet 2018 eller senare undantas inget prisbasbelopp vid samordning.

Den förtroendevalde ska varje månad lämna inkomstuppgift. Detta ska göras senast den tionde i månaden efter det att inkomsten betalats ut. Inkomstuppgift ska lämnas även de månader då förvärvsinkomsten är noll kronor.

Inlämnad inkomstuppgift är en förutsättning för att ekonomiskt omställningsstöd ska betalas ut. Om inkomstuppgift inte har lämnats in sker ingen utbetalning förrän inkomstuppgiften har kommit Region Sörmland tillhanda.

3.2.4 Ansökan

Den förtroendevalde ska ansöka om ekonomiskt omställningsstöd senast tre månader efter avgången.

3.3 Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Rätt till förlängt ekonomiskt omställningsstöd har den som vid avgången:

- Har uppdrag på sammanlagt minst 40 %
- Har minst åtta års sammanhängande uppdragtid
- Inte uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan tidigast betalas ut från den tidigaste uttagsåldern för allmän pension och i direkt anslutning till att ekonomiskt omställningsstöd upphört. Som längst kan det betalas ut tom kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

3.3.1 Regler för förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Samma regler som för ekonomiskt omställningsstöd gäller även för förlängt ekonomiskt omställningsstöd med följande undantag:

- Det förlängda omställningsstödet beviljas och utbetalas för ett år i taget

- Egen aktivitet i syfte att hitta annan försörjning krävs under hela den tid den förtroendevalda har rätt till förlängt ekonomiskt omställningsstöd
- Inget fribelopp finns vid samordning med förvärvsinkomst

3.3.2 Ansökan

Den förtroendevalde ska ansöka om förlängt ekonomiskt omställningsstöd senast två månader innan rätten till ekonomiskt omställningsstöd upphör.

För fortsatt utbetalning efter en beviljad period krävs förnyad ansökan senast en månad innan den nya utbetalningsperioden ska påbörjas.

3.4 Information

Region Sörmland ska informera om de regler som gäller för omställningsstöd i samband med att en förtroendevald med rätt till sådant stöd avgår från uppdraget.

3.5 Beslut om omställningsstöd

3.5.1 Rätt att neka omställningsstöd

Regionstyrelsen beslutar om utbetalning av omställningsstöd. Rätten till omställningsstöd gäller inte om en enig styrelse anser att den förtroendevalde

a) har dömts för ett brott på vilket fängelse i lägst två år kan följa och domen fått laga kraft, eller
b) har vägrats ansvarsfrihet, eller
c) har agerat på ett sätt som innebär en allvarlig förtroendeskada för regionen.

3.5.2 Kvalifikationstid

Tid i uppdrag hos annan uppdragsgivare som tillämpar OPF-KR 26 eller tidigare får tillgodoräknas vid beräkning av kvalifikationstid för ekonomiskt omställningsstöd samt förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

4. Pensionsbestämmelse OPF-KR 26

Pensionsbestämmelserna enligt OPF-KR 26 gäller alla förtroendevalda med undantag av dem som vid tillträdet av uppdrag i Region Sörmland:

- Har rätt att uppbära egenpension enligt PBF eller motsvarande, på grund av uppdrag i Region Sörmland
- Har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder vid uppdragets start

Pensionsmyndigheten kan i enskilt fall besluta att OPF-KR 26 ändå ska gälla, och bestämmer i så fall villkoren för detta.

4.1 Avgiftsbestämd ålderspension

Region Sörmland sätter årligen av pensionsavgifter, beräknade på den förtroendevaldas pensionsgrundande årsarvode, till en pensionsbehållning i regionens balansräkning. Pensionsbehållningens värde ökas årligen med inkomstbasbeloppets utveckling.

4.1.1 Utbetalning av pension

Belopp understigande 250 kronor avseende ett kalenderår utbetalas inte. I tidigare versioner av OPF-KL/OPF-KR justerades beloppet årligen genom indexering, men denna rutin har av administrativa skäl tagits bort.

4.1.2 Pensionsinformation

Den förtroendevalda får årligen information om pensionsgrundande årsarvode, pensionsavgift och pensionsbehållning.

4.1.3 Ansökan

Den förtroendevalda ska ansöka hos regionen om utbetalning av ålderspension senast tre månader före önskad utbetalning. Utbetalning görs av Region Sörmland upphandlad pensionsadministratör.

4.2 Efterlevandeskydd

Ålderspensionen innehåller ett efterlevandeskydd. Det innebär att pensionsbehållningen betalas ut till efterlevande. Efterlevandeskydd innebär att den förtroendevaldes pensionsbehållning betalas till efterlevande make/maka, registrerad partner, sambo eller barn vid förtroendevalds dödsfall.

Efterlevandeskyddet kan väljas bort i samband med ansökan om ålderspension.

Ersättning enligt efterlevandeskyddet beräknas och betalas ut av upphandlad pensionsadministratör efter begäran från Region Sörmland.

4.3 Sjukpension

Sjukpension enligt OPF-KR 26 betalas ut under den tid den förtroendevalde har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB.

Förtroendevald som avgår från uppdraget på grund av sjukdom har ett efterskydd i 270 kalenderdagar efter avgången. Efterskyddet innebär rätt till sjukpension om sjuk- eller aktivitetsersättning beviljas under efterskyddstiden. Rätten till efterskydd upphör om den förtroendevalda får nytt uppdrag eller anställning med pensionsrätt.

Under tid med sjukpension ska Region Sörmland fortsätta att sätta av pensionsavgifter för ålderspension.

4.3.1 Ansökan

Den förtroendevalde ska ansöka om utbetalning av sjukpension hos Region Sörmland, senast tre månader efter beviljad sjuk- eller aktivitetsersättning.

4.4 Familjeskydd

En förtroendevalds efterlevande har rätt till
- familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall till efterlevande vuxen, och
- familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall till efterlevande barn.

För en och samma avliden kan det högst utges ett familjeskydd, detta oavsett om den förtroendevalde hade fler än ett uppdrag som var och en innebär att den avlidne uppfyller dessa villkor.

Rätt till familjeskydd finns för förtroendevalds efterlevande där den förtroendevalde

- Haft uppdrag på sammanlagt minst 40 %

Familjeskydd till efterlevande vuxen ger rätt till förmån i fem års tid.

Familjeskydd till efterlevande barn betalas ut till och med månaden innan barnet fyller arton år.

4.4.1 Ansökan

I händelse av en förtroendevalds dödsfall ska efterlevande begära utbetalning av familjeskydd hos Region Sörmland. Begäran ska ske senast tre månader efter inträffat dödsfall. Pensionsmyndigheten kan i särskilda fall bevilja undantag från denna tidsgräns.

Pensionsmyndigheten har rätt att hämta in uppgifter om den förtroendevalde som behövs för bedömning av förmån.